

# DÉLMAGYARORSZÁG

Szerkesztőség Kárász-utca 9.

ELŐFIZETÉSI ÁR SZEGEDEN

egész évre . K 24— fél évre . . K 12—  
negyed évre K 6— egy hónapra K 2—

Egyes szám ára 10 fillér.

ELŐFIZETÉSI ÁR VIDÉKEN

egész évre . K 28— fél évre . . K 14—  
negyed évre K 7— egy hónapra K 2-40

Egyes szám ára 10 fillér.

Kiadóhivatal Kárász-utca 9.

Telefon-szám: 305.

Telefon-szám: 305.

Szeged, 1913.

II. évfolyam 122. szám.

Szerda, május 28.

## Várospolitiká.

Vasárnap ünnepelte meg tízéves fönnállását a szolnoki művésztelep. A művészvilágnak sok számottevő tagja vett részt a kimagasló jelentőségű ünnepen, melyen a nemrég elhunyt jeles mester, *Mihalik Dániel* szobrát is fölavatták. Az a szeretet és gondosság, mellyel a város vezetősége és intelligenciája ezt a napot előkészítette és a legujabbkori magyar művészeti események aranybetűs emléknapijává tette, mindenképen összehasonlításokra készíteti az embert és rátereli a figyelmet a mi végtelenül siralmas művészeti viszonyainkra.

Ime, a jásznagykunok székvárosa már tisztára olyan műre pillanthat vissza, mely igazán a mai művészeti politika lelkének megértését tükrözi vissza. És ez az érdekes hangulatu, anyagi eszközökben nem tulságosan bővelkedő tiszaparti város már ott tart, hogy közönségének minden rétegében általánossá lett a művészet pártolásának legnemesebb módja. De megcsinálta már a maga művésztelepét Kecskemét is, mely törvényhatósági székházának freskóira azelőtt is százezreket áldozott s a Szivessy Tibor kitűnő tervei szerint készült művészházakba az új festőgeneráció legtalentumosabb tagjait tudta odavonzani. S ha ezeknek a városoknak a művészeti politikáját pragmatikus vizsgálat tárgyává tesszük, azt találjuk, hogy mindketőben egy-egy munkás, derék és előrelátással dolgozó életnek a gazdag eredménye tükröződik. Harsányi Gyula és Kada Elek voltak a lelkei a magyar alföldi reneszánsz helyi küzdelmeinek és mind a ketten büszkeséggel nézhetnek munkájuk dus eredményeire.

Hol van már most a szegedi művésztelep? Hol van egyáltalán Szeged öntudatos művészeti politikája és annak látható eredménye? Habozás nélkül megfellehetünk erre a kérdésre azzal, hogy Szeged vezetésében minden érzék, mely komoly művészeti sikerekre vezethetne, teljesen hiányzik. Ami ebben a városban van, az Lázár György dr. polgármesternek a nyilvános szoborművek iránt táplált egyéni vonzódását fejezi ki. Így magában számottevő és értékes jelenség ez is, de csak egyetlen jelenség, mely szinte kiszakítva áll a város fejlődése történetében és semmiféle mélyebb gyökeret annak talajába nem engedett. A polgármestert több gáncs érte ezekért a szobrokért, mint dicséret, holott

egy késő utókor, mely a maradandó alkotások emlékét jobban fogja becsülni, elismeréssel fogja megállapítani, hogy Lázár György úgy a város külső formáinak elfogadhatóvá tétele, mint köztereinek művészi felékesítése tekintetében szizifusi munkát végzett.

És mégis azt mondjuk, hogy ez az igen jelentős munka nemcsak, hogy nem minden, hanem nagyon is kevés arra, hogy belső tartalmat adjon a város életének. Külsőségeket nyújt valódi értékek helyett s emellett ezeket a külsőségeket is meg lehetne oldani több racionálizmussal és több művészi értékkel. Vajjon van-e a városnak egyetlenegy művészi kutja, holott ilyenek elhelyezésére megfelelő parkokkal bőségesen rendelkezik s például a Stefánia-sétány dus ligetei szinte sóvárognak egy szoborművel ékesített, izléssel megtervezett, művészi kut után. Gondolt-e valaki arra, hogy a páratlan szép fekvésű Széchenyi-ér teljes északnyugati oldalát még akkor is a hatóságnak kellett volna a városháza finom barokk stílusában kiépíteni, ha nem lenne égető szüksége a második városházára s ha a régi Dercsényi-ház nem potom pénzért, hanem csak rendkívüli áldozatok árán lehetett volna megvásárolni? Kényszeríti-e valaki a villanyvilágítási társulatot, hogy a főbb utvonalak mentén modern ivlámpákkal világítson, holott erre szerződése már legalább egy évtized óta kötelezi? Eszébe jutott-e a hatóságnak egyetlenegyszer legalább, hogy olyan vigadót, mint az ujszegedi, idegenforgalmi politikából egy pillanatig sem volna szabad tovább megtűrni s azon a helyen már régen hatalmas redoutnak kellene állania, hangversenyteremmel, villanylámpák özönével, fürdővel, szállóval, mint a palicsi telep. Ezek is mind külsőségek és egyikre sem lehet azt mondani, hogy csupán a luxus kedvéért lennének, ha volnának. Az olyan beruházások, mint az ujszegedi vendéglő fölépítése, bőséges kamatot hoznának; tessék csak visszaemlékezni az 1898-iki mezőgazdasági kiállításra, hogy micso-da idegenforgalom volt akkor az Erzsébet-ligetben, melyre szeretik ráfogni, hogy a közönség elhanyagolja. Nem igaz; a közönség ezrével tódul át minden meccsre és ha volna még valami, ami érdeklődését fokozná (természetesen nem a falusi nivón álló tűzoltóünnepélyek olcsó szenzációira gondolunk), akkor az ujszegedi vasárnapok messzeföldön híres szépséghalmozá-

sokat jelenthetnének. Egyetlen járható kocsitja, egyetlen kijelölt lovagló alléja nincs a szegény ligetnek, holott Berlinnek szívében, a Tiergarten alján végeérhetetlen szerpentin-utak kínálkoznak. Még a liget kapuja is ugyanaz a szégyenletes, siralmas, hitvány léces tákolmány, amit valamikor a rekonstrukció idejében fábráltak.

Az ujszegedi gyönyörű kert szinte könyörögve kínálja föl magát művésztelep céljaira. Fényes kis tanyát lehetne ott készíteni akár angol cottage-rendszerben, akár a német kertvárosok mintájára (Hellerau, Düsseldorf). Annyi tiszta ragyogás van ott a platánok alatt és annyi szépséget kínál a nyüzsgő tiszaháti élet meg a hetivásáros piac, hogy néhány év alatt nemcsak izmos fiatal festőnemzedéke, hanem bizonyára iskolája lenne a szegedi plain-airnek. Mindezekhez persze életképes agilitás és vállalkozó kedv szükséges. Csak az istenért, azt ne mondja valaki, hogy már nem áldozhatunk többet a kultúrára! Mert ez nem áldozat, hanem üzlet s egy városnak, mely ötvenhat milliónyi vagyon felett rendelkezik, bizonyos kötelezettségei vannak a város közönségével szemben még azon kívül is, hogy csatornázást és vizórát ad neki. Kötelezettségei vannak abban a tekintetben, hogy tűrhető és szép keretet adjon a mindennapi életnek s ne csak a tengődés lehetőségét, hanem az élet formáinak megszépítését nyújtsa s pedig nem tiltó rendszabályokkal, hanem üzleti élelmességgel és fáradhatatlan tevékenységgel, melyben vállalkozási kedv és a nagy stílusnak lendülete nyilvánuljon meg.

Szervezni kellene egy direkt város-szépítő és ünneprendező tanácsi ügyosztályt, vagy külön közmunkatanácsot, a melynek hivatása az lenne, hogy az idegenforgalom emelésére és a városi élet tartalmának mélyítésére *üzletileg átgondolt és megalapozott terveket valósítson meg*, középítkezéseket létesítsen, közjátékokat rendezzen s általában arra törekedjék, hogy a városi élet nagy tömegeiben rejlő értékttermelő erőket a város fejlődésének érdekében megfelelően kihasználja. A városfejlesztési politikának ilyen modern fölvirágoztatása nemcsak elsőrendű közérdek, hanem kötelesség is, melynek öntudatos teljesítése kiszámíthatatlan anyagi és erkölcsi tökéket eredményezne.

(d)